

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

§. I. Quae sint testamenta, & legata pia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

- pias causas reuocatur per secundum rōinūs solemne ad pias causas.*
- 63 *Legata pia semper debētur etiā si non possint adimpleri, vel de facto, vel de iure.*
- 64 *An detrahatur Falcidia de relictis ad pias causas.*
- 65 *Legata pia debent ante omnia detrahi, ut as alienum.*
- 66 *An trebellianica detrahatur ex fideicommissō uniuersali.*
- 67 *Quid sit restituenda sit hereditas immēdiatē priuato, mediātē autem pia cause.*
- 68 *In quibus casibus Falcidia, & Trebellianica detrahatur de relictis pijs, & nu. 69. 70. & 71.*
- 72 *An Confraternitates laicorū, & Hospitalia fundata absque Episcopi auctoritate censeantur pia causa.*
- 73 *Filiusfam. testari potest de peculio castrensi, vel quasi.*
- 74 *An possit filiusfam. de peculio profectitio, vel aduentitio testari ad pias causas.*
- 75 *Quoties iura requirunt consensum, non sufficit consensus tacitus, sed requiritur expressus.*
- 76 *Filiusfam. Patre permittente potest donare causa mortis.*
- 77 *An legata piarelicta ad unum usum possint ab Episcopo in aliū usum conuerti, & num. 78.*
- 79 *An in hoc casu requirendus sit consensus heredis, & ecclesie, cui legatur.*
- 80 *An potestas commutandi ultimas voluntates transeat in capitulū sede vacante.*
- 81 *No n potest fieri commutatio ab*

Episcopo, quando Testator prouidit, quid faciendum sit de legato, vsu non impleto.

- 82 *Quæ causa requiratur ad commutandas ultimas voluntates.*

CAP. X.

De Testamentis, & legatis Pijs.

S. I.

Quæ sint testamenta, & legata pia.

Testamentum censetur factum ad pias causas, quando hæres est pia causa, aut quando substitutio- nis via hereditas deuenit ad piā causam, & ideo si aliquis alius esset hæres, non censetur testamentum ad pias causas, quamuis ibi plura essent legata pia *Magund. de Iust. lib. 6. cap. 3. nu. 18. & 19. Molin. to. 2. tract. 2. disp. 134. & alij, quos refert, & sequitur Diana p. 7. tr. 6. ref. 1. Bonacm. de Contract. disp. 3. q. 1. pun. 3. nu. 20.*

Legata verò ad pias causas ea intelliguntur, quæ præcipue relicta sunt ob Dei, & Sanctorum honorem, vel animæ spirituales salutem, videlicet, quæ ecclesijs, alijsque pijs locis, pupillis, pauperibus, & orphanis, & alijs miserabilibus personis, vel pro maritandis pauperibus virginibus, vel pro captiuorum redemptione, aut

- aut pauperum, vel religiosorum, etiam consanguineorum sustentatione, vel satisfactione pro peccatis, vel defunctorum suffragijs relinquuntur *Abb. in rubr. de test. num. 9. & in cap. relatum 1. num. 7. & ibi Barbat. nu. 14. eod. tit. Bart. in l. si quis Titio num. 4. ff. de leg. 2. Sylu. in ver. legatum 4. q. 1. Tiraq. in Prefat. tract. de Priuileg. Pia causa, & alii apud Dian. par. 7. tr. 6. ref. 29. & 30. Bonacin. d. disp. 3. q. 17. pun. 8. §. 2. num. 1.*
- 3 Pia etiam censetur legata relicta Confraternitatibus laicorum, & Hospitalibus etiam non pijs, aut nõ fundatis auctoritate Episcopi, quia pro anima præsumuntur relicta *Gabr. commun. conclus. lib. 6. tit. de Pia causa conclus. 1. nu. 9. & 10. M. wescott. lib. 2. var. cap. 72. nu. 21. & alij apud Dian. loco cit. d. ref. 29. & 30. item relicta pro malè ablati, vel pro imagine alicuius Sancti depingenda, aut pro constructione monumenti *Ricc. in Prax. for. eccles. par. 4. ref. 352. & in Collect. decis. 553. par. 3. vel pro cõstruendis, vel reficiendis ecclesijs, seu monasterijs *Ricc. ubi supra, vel pro retrahendis peccatoribus a statu peccati, videlicet si legatum fiat meretrici, vt ad meliorè redeat vitam *Bonacin. d. q. 17. pun. 8. §. 2. num. 1. vers. idem censeo.****
- 4 Inter pia numerantur etiam legata relicta ad vtilitatem publicam, puta pro constructione, siue refectioe pontium, & viarũ &c. saltem quando necessitas imminet, vt licet Doctores apud Dian. par. 7. tr. 6. ref. 30. vel si fiant intuitu pauperum, seu ratione causæ piæ *Bonacin. ubi supra d. §. 2. nu. 1. vers. idem valet item legata alimētorum *l. mela ff. de Alim. & cib. leg. quod intellige, quando relinquuntur pauperi, secus si relinquuntur diuiti *Barbos. de offic. & pot. Episc. par. 3. all. 82. nu. 10. & seq. vbi etiã dicit, quod relictum causa studij censetur pium; quod procedit si fiat similiter in vtilitatem pauperum, vt d. Bonacin. loco cit. d. §. 2. num. 1. vers. idem valet.***
- 5 Pium etiam censetur legatum, quod relinquitur regulari, seu moniali etiam consanguineo, quia cum huiusmodi personæ nil proprium habere possint in particulari, tale legatum censetur factum ecclesiæ *Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 112. num. 10. & alij, quos refert, & sequitur Dian. par. 7. tract. 12. ref. 11.*
- 6 Sed notandum est 1. quod pauper censetur etiam is, qui habet quidem bona sufficientia, vt possit viuere, non tamen secundum conditionem, & qualitatem suæ personæ, & ideo quod illi ea consideratione, & causa relinquitur, censetur relictum ad pias causas *Bart. in repet. l. 1. n. 34. C. de Sac. eccles. Bald. in repet. d. l. 1. n. 97. Bonacin. de contract. d. disp. 3. q. 17. pu. 8. §. 2. num. 1. vers. Idem dic. & alij apud Tiraq. loco cit. paupertas enim non tantum consideratur ex capite deficientiæ victus, sed etiam iuxta personarum qualitatem *l. si quis ad declinandam vers. sin autem C. de Episc. & Cler. Nauar. de Redit. eccles. q. 1. mon. 27. num. 3. & ideo licet Nepos Beneficiarij, qui humilis erat conditionis, secundum**

- dum suam humilem conditionem habeat necessaria ad victum, tamen post acquisitam à Patruo dignitatem dicitur pauper, & per consequens potest Beneficiarius ei de redditibus ecclesie aliquid donare, quò honorificè in sua domo conspiciatur: idemque dicendum est de fratre, vel sorore ipsius Beneficiarij, *vt d. Nau. loco cit. num. 4. Graff. Decis. aur. par. 1. lib. 2. cap. 100. num. 6. & 27. vbi etiã subdit, quod hoc debet esse tantum, quantum extraneis eiusdem qualitatis dari possit, non tamen, quo superbi, vel ociosi fiant, quia hoc est reprobatur per Conciliũ Tridentinum, sess. 25. de res. cap. 1.*
- 7 Notandum 2. quod tunc legatum dotis dicitur pium, quando est relictum persone extraneæ pauperi, secus si relinquatur mulieri coniunctæ, quia tunc etiam si sit pauper, videtur legatum potius factũ propter coniunctionem, & affectionem sanguinis, quam intuitu pietatis, etiam si testator diceret, se dotem legare pro anima sua. *Vulp. in Prax. iudic. c. 10. n. 14. vbi citat Dec. cons. 120. vol. 1. Vinc. de Frãch. dec. 4. & 565. quod procedit quando in legato non primum fit mentio paupertatis, secus si paupertatis primò fiat mentio: tunc enim censetur legatum pium, etiã si relinquatur consanguineis, seu coniunctis, vt post Irãq. Mantic. & alios d. Bonacin. d. 7. 17. pun. 8. S. 2. num. 2.*
- 8 Notandum 3. quod inter cetera priuilegia legatis pijs concessa illud etiam numeratur, quod exequutio huiusmodi legatorum non differtur durante tempore inuentarij per heredem cõficiendi, immò possunt capi propria auctoritate *Ricc. in Collect. decis. 215. p. 1.*
- 9 item in dictis legatis ad pias causas fructus non solum à die litis cõtestata, sed etiam a tempore mortis debentur: quemadmodum in legato relicto filijs in quantitate in satisfactionem legitime fructus etiam à die mortis debentur, & in legato pro dote fructus etiam debentur ex die nuptiarum *Vinc. de Frã. dec. 576. Masfrill. dec. 10. Gasp. Thes. decis. Rot. Taurin. 31. quos refert idem Ricc. in collect. decis. 589. parte. 3.*
- 10 Notandum 4. quod si fuerit legatum alicui ecclesie, vel sacerdoti pro celebrandis missis, stari debet iuramento Curati, vel Rectoris dicte ecclesie, vel sacerdotis asserentis, missas esse celebratas *Mascard. de probat. concl. 709. n. 2. quem refert, & sequitur Vulp. in Prax. Iudic. c. 10. n. 13. Guid. Pap. dec. 614. quemadmodum ex consuetudine præstatur fides libro sacristie, in quo ab officiali deputato quotidie scribuntur missæ, quæ in ecclesia celebrantur *Ricc. in Prax. for. eccles. par. 3. resol. 365. vbi etiam dicit, quod si ecclesia habet onus celebrandi certas missas quolibet die, sufficit probare, quod in ea totidem missæ à Religiosis celebrantur pro onerũ adimplemento.**
- 11 An verò possit purgari mora, quando sit legatum pro celebrandis missis, vel Anniversarijs certa die anni, vel mensis cum pacto resolutiuo, quod in casu negligentiæ tran-

transcat ad aliam ecclesiam? negatiuè responderet *Bart. in l. 1. nu. 6. ff. de pen. leg. Ricc. in Prax. for. eccles. p. 3. ref. 368.* vbi etiam notat, quod si Prælatus est negligens in adimplendis oneribus à testatore impositis, requiritur protestatio capituli contra Prælatum, alias omnes delinquerent.

S. II.

Quis sit Iudex competens in legatis pijs.

15 Episcopum, seu Iudicem ecclesiasticum esse competentem in legatis pijs etiam contra laicos, constat ex cap. nos quidem c. si heredes cap. tua nobis de Testam. Cõc. Trid. sess. 22. de ref. cap. 8. Ant. de Butr. in cap. relatum 1. n. 6 de test. cum alijs, quos cumulat *Tiraq. de Priuileg. causa priuileg. 149. furd. de alim. tit. 8. priuileg. 9. n. 4. Couar. in d. cap. relatum 1. n. 13.* & non solum est iudex competens, sed etiam executor omnium piarum dispositionum tam defunctorum, quam viuentium, vbi nullus alijs fuerit nominatus executor *cl. m. vn. de Testam. S. si quis autem pro redemptione captiuorum Auth. de eccles. tit. Ricc. in collect. decis. 451. p. 2.* etiam si testator prohibuerit, ne Episcopus se intromittat *d. c. tua nobis de Testam. nisi testator ultra prohibitionem huiusmodi addiderit, quod si Episcopus in eius legatis se ingerat, tunc, & eo casu legata habeantur ac si nõ essent relicta: hoc enim casu non poterit Episcopus manus apponere, et*

dicunt Doctores apud Vulp. in Prax. iudic. cap. 10. n. 11.

Verum si testator exequutores sue voluntatis nominauerit, ad ipsos spectat exequi voluntatem ipsius testatoris iuxta *in nulli, ibi, & si quidem testator designauerit C. de Episc. & Cler. nisi exequutores huiusmodi negligenter se gerat, quia tunc Episcopus exequitur Garc. de benef. p. 1. cap. 2. n. 98. quæ refert Diana par. 1. tr. 2. ref. 81.* vbi id limitat, quando in casu negligentie fundator, seu testator alios exequutores substituit, tunc enim, inquit, excluditur Episcopus, donec substituti constituantur in negligentia.

17 Potest tamen Episcopus tales exequutores siue laicos, siue religiosos, & alios exemptos cogere ad reddendam rationem de testamentorum exequutionibus, quas gesserunt, & si circa id deliquerint, eos punire non obstante priuilegio exemptionis *d. clem. vn. de Testam. Leo in Thes. for. eccles. par. 2. c. vlt. Garlin. controuers. forensis. 1. cap. 2. 1. quos refert, & sequitur Diana par. 7. tr. 6. ref. 31. Ricc. in collect. dec. 451. par. 2. & dec. 503. par. 3. & in Prax. for. eccles. p. 4. ref. 579. vbi refert Sac. Cong. declarationem.*

18 Hæc etiam cura incumbit Episcopo, etiam si legata pia nõ sunt cap. indicante, & cap. Ioannes de Testam. c. ultima voluntas 13. q. 2. Host. in d. c. Ioannes n. 2. & 3. Abb. in p. p. c. cum esset n. 33. de testam. Syl. in ver. testamentum 2. n. 8. Ricc. in Collect. dec. 451. p. 2. & alij apud Geniens. in Prax. Archiep. cap. 69. n. 25. & hanc esse communem opinionem